

POSOTE20

POSOTE20 SOTE-RAKENNEUUDISTUS

Loppuraportti

POSOTE20

TULEVAISUUDEN SOTE-KESKUS
SOTE-RAKENNEUUDISTUS

Pohjois-Savo

Jussi Lampi

Loppuraportti

4.1.2022

4.1.2022

Sisällys

1	Johdanto	2
2	Tausta ja tavoitteet.....	2
3	Tuotokset.....	3
4	Keskeiset hyödyt.....	8
5	Riippuvuudet	8
6	Kiitokset	9

4.1.2022

1 Johdanto

POSOTE20 SOTE-rakenneuudistus-hanke toteutettiin koko Pohjois-Savon maakunnan laajuisesti hyvässä yhteistyössä kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon nykyjärjestäjien toimesta. Pohjois-Savon liitto toimi hankkeen hankehallinnoijana. POSOTE20-hankkeen sote-rakenneuudistus piti sisällä johtamiseen ja digitalisaatioon liittyvien kehittämistoimien lisäksi sote-uudistuksen vapaaehtoisen alueellisen valmistelun. Lisäksi pilotoitiin maakuntarajat ylittävää lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskuksen-konseptia.

Hankeaika oli tiivis, elokuusta 2020 vuoden 2021 loppuun asti. Hanke toteutettiin keskellä koronapandemiaa, joka aiheutti haasteita hanketyölle. Lyhyestä hankeajasta ja pandemiasta riippumatta hankkeen keskeiset tavoitteet tuli täytettyä.

Hanketta tukemassa oli koko hankkeen ajan POSOTE20 -hankkeen ohjausryhmä sekä poliittinen seurantaryhmä. Lisäksi Pohjois-Savon maakuntahallitus toimi koko ajan tiivistä hankkeen tukena ja seurasi sen etenemistä. STM rahoitti hanketta.

Hankkeen tuloksia on kuvattu tässä raportissa ja tarkemmin osa-alue kohtaisissa loppuraporteissa (liitteet 1–4). Hankkeessa tehty työ toimi keskeisesti sote-uudistuksen toimeenpanoa esivalmistelevana ja sen muutoshankkeita pohjustavana Pohjois-Savossa. Täten hankkeessa tehdyt tuotokset on mahdollista siirtää suoraan hyvinvointialueiden toimeenpanon hyödynnettäväksi ja toimeenpanon tueksi.

2 Tausta ja tavoitteet

Pohjois-Savon maakunta koostuu 19 kunnasta, joiden lähtötilanteet vaihtelevat merkittävästi uudistusta kohti mentäessä. Kokonaisuutena maakunnassa sairastetaan muuta maata enemmän, ikääntyneiden määrä on suurta väestön kokonaismäärän samalla laskiessa, ja työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on maan suurimpia.

Alueen väestön sairastavuus on maan suurinta, joka johtaa sekä perusterveydenhuollon että erikoissairaanhoidon maan keskitasoa runsaampaan käyttöön. Palvelujen tarve on suurta myös pitkäaikaistyöttömien määrän, työkyvyttömyyseläkettä saavien ja ennen aikaisten kuolemien takia menetettyjen elinvuosien määrällä mitattuna (THL 2021). Pohjois-Savon nettokäyttökustannukset ovat kasvaneet reaalisesti vajaat kahdeksan prosenttia vuodesta 2016 vuoteen 2020. Maakunnan alueella sosiaali- ja terveystoimen kustannukset asukasta kohden ovat maan keskiarvon yläpuolella. Toisaalta tarvevakioinnin jälkeen Pohjois-Savo asettuu hieman keskiarvon alapuolelle (THL 2021).

THL:n arviointiraportissa (THL 2021) todetaan erityisvastuualueella olevan käytössä lukuisia asiakas- ja potilastietojärjestelmiä. Rakenneuudistuksen puitteissa ei tehdä lopullisia investointeja uusiin järjestelmiin, mutta toimintamallien suunnittelussa lähdetään liikkeelle harmonisoidusta arkkitehtuurista maakunnan alueella. Hankkeen puitteissa tehtävä järjestelmähankintojen valmistelu tähtää yhtenäisiin ratkaisuihin, jotka vähentävät järjestelmäkentän monimuotoisuutta.

SOTE-rakenneuudistuksen tehtävänä oli mahdollistaa ja esivalmistella sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirto kunnilta hyvinvointialueelle sekä käynnistää hyvinvointialueuudistukseen liittyvä maakunnallinen kehitystyö digitalisaation, johtamisen ja tiedolla johtamisen kokonaisuuksissa, huomioiden yllä mainitut toimintaympäristöön liittyvät haasteet sekä käynnistää YTA-alue laajuinen yhteistyö OT-keskus pilotissa.

POSOTE20 -hankkeen SOTE-rakenneuudistus koostuu neljästä osa-alueesta, joille oli määritetty omat tavoitteet:

- OSA-ALUE 1: Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio
- OSA-ALUE 2: Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen

4.1.2022

- OSA-ALUE 3: Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla
- OSA-ALUE 4: Yhteistyötasoinen tai muu maakuntien yhteinen kehittäminen (OT-keskus pilotti)

Osa-alueiden yksityiskohtaiset tavoitteet on kuvattu tarkemmin niiden omissa loppuraporteissa (liitteet 1–4).

3 Tuotokset

POSOTE20 -hankkeen SOTE-rakennemuutos on jaettu 4 osa-alueeseen, alla on kuvattu keskeisiä tuotoksia osa-alueittain (kuvat 1–4). Jokaisen osa-alueen kaikki tuotokset ovat kuvattu tarkemmin osa-alue kohtaisissa loppuraporteissa (liitteet 1–4):

- OSA-ALUE 1: Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio (kuva 1)
- OSA-ALUE 2: Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen (kuva 2)
- OSA-ALUE 3: Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla (kuva 3)
- OSA-ALUE 4: Yhteistyötasoinen tai muu maakuntien yhteinen kehittäminen (kuva 4)

4.1.2022

Sote-rakenneuudistus: osa-alue 1

Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio

TAUSTATIEDOT

Sote-rakenneuudistus on osa POSOTE20-hanketta ja piti sisällään mm. johtamiseen ja digitalisaatioon liittyvien kehittämistoimien lisäksi sote-uudistuksen vapaaehtoisen alueellisen valmistelun. Sote-rakenneuudistus-hanke päättyi vuoden 2021 loppuun.

OA1: Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio
AIKATAULU: 1.8.2020–31.12.2021
VASTUUTAHO: Pohjois-Savon liitto, Jussi Lampi ja Tarja Miettinen
TOTEUTUS: Pohjois-Savon sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi
PROJEKTIT: 10 osaprojektia
LISÄTIETOA: OA1 loppuraportti

MITÄ TEIMME?

H1/2021

Väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta (VATE) ja asetajasta sopiminen keväällä 2021

Projektsuunnitelmat toimeenpanon tueksi

 Projektsuunnitelmia työstä Pohjois-Savossa yli 150 asiantuntijaa

POSOTE20 –kehittämishankkeet tukevat toimeenpanoa ja valmistelua

POSOTE20 –hankehallinto ja viestintä sekä osallisuus ja järjestöyhteistyö muutoksen tukena

MITÄ OPIMME?

- POSOTE20 seurantaryhmä ja ohjausryhmä tukivat vahvasti vapaaehtoisen valmistelun toteuttamista
- Pohjois-Savossa on yhteistyökykyä ja muutosvalmiutta uudistukseen
- Vapaaehtoinen valmistelu mahdollisti toimeenpanon käynnistämisen heti lakien hyväksymisen jälkeen

MITÄ SEURAAVAKSI?

H2/2021

VATEn työskentely käynnistyi välittömästi lakien hyväksymisen jälkeen 2.7.2021

VATE vastaa uudistuksen toimeenpanosta kunnes aluevaltuusto on aloittanut toimintansa (maaliskuu 2022)

Kuva 1. Osa-alueen 1 taustat ja keskeiset tuotokset tiiviisti

4.1.2022

Sote-rakenneuudistus: osa-alue 2

Johtamisen ja ohjauksen
kehittäminen

TAUSTATIEDOT

OA2: Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen
AIKATAULU: 1.8.2020–31.12.2021
VASTUUTAHOJ: • PSSHP, Liikelaitos Kysteri, Eija Peltonen
 • Ylä-Savon SOTE ky Eija Jestola
 • Pielavesi (SavoGrow alueen pilotti) Pirjo Nikkinen
TOTEUTUS: Pohjois-Savon sosiaali- ja terveydenhuolto
PROJEKTIT: 8 osaprojektia
LISÄTIETOA: OA2 loppuraportti

MITÄ TEIMME?

- **SOTE-tietopakettien käyttöönotto** hyvinvointialueella (Kustannukset 2016–2020)
- **Johtamisvalmennus** ja sen mukainen johtamisen käsikirja

 Valmennukseen osallistui yli 400 henkilöä

- **Johtamismallin pilotointi** sosiaalipalveluissa
  - > verkosto- ja etäjohtamisen pilotointi SavoGrow alueella
- **Tietojohtamisen kehittämissuunnitelma** (kansallisen rakenteen mukainen)

- **Raportointikononaisuuden yhtenäistäminen** AluePegasoksen käyttäjäorganisaatioille
- **Raportoinnin käyttöön liittyvän osaamisen lisääminen**

 Koulutus melkein 300 henkilölle

- **Potilaan tapahtumakulkujen analysoinnin mallin laadinta**
- **Potilaspaikkojen hallinnan vaatimusmäärittely** ja hankittavan sovelluksen sisällön tarpeiden tunnistaminen

MITÄ SEURAAVAKSI?

- **Projektien tulokset toimivat pohjana** hyvinvointialueen tiedolla johtamisen kehittämissuunnitelmassa
- **Johtamisen käsikirja ja johtamiskoulutukset** tulevat suoraan hyödynnettäväksi yhteisen johtamismallin luomisessa
- **SOTE-tietopaketeista** saadaan arvokasta tietoa hyvinvointialueen talouden suunnitteluun

Kuva 2. Osa-alueen 2 taustat ja keskeiset tuotokset tiiviisti

4.1.2022

Sote-rakennemuutos: osa-alue 3

Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla

TAUSTATIEDOT

OA3:	Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla
AIKATAULU:	1.8.2020–31.12.2021
VASTUUTAHO:	PSSHP, Juuso Tamminen
TOTEUTUS:	PSSHP, Pohjois-Savon sosiaali- ja terveydenhuolto
PROJEKTIIT:	25 osaprojektia
VIITE:	OA3 loppuraportti

MITÄ TEIMME?

- Yhteinen sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuva –sovellus kaikille käyttäjäryhmille
- Diabeteksen ja sepelvaltimotaudin digitaalisten, maakunnallisten hoitopolkujen suunnittelu
- Prosessien kehittämisen koulutusohjelma ja kehittämisen johtamisen mallin rakentaminen

Lean-koulutus
27 henkilölle

- Etähoitopalveluiden alustaratkaisu, joka mahdollistaa mm. etäkonsultaatiot perustason ja erikoisairanhoidon välillä

- Ohjelmistorobotiikan pilotointi hoitopalauteiden kohdentamisessa
- Vanhojen asiakastietojen arkistointi ja arkistointiratkaisujen selvitys
- ICT-palveluiden nykytilan kartoitus koko maakunnan alueella
- Perustason potilastietojärjestelmien päivittämisen ja käyttäjäkoulutuksen valmistelu
- Terveydenhuollon todistusten arkistoinnin ja sähköisen käsittelyprosessin kehittäminen
- Toteutussuunnitelma alueen digitaalisten asiointikanavien vaihteelliselle kehittämiselle

MITÄ SEURAAVAKSI?

- Hyvinvointialueen toimeenpanossa luodaan tietokartta ja suunnitelma ICT-muutoksen hallitulle toteuttamiselle
- Osa-alueen projektit pohjustavat hyvinvointialueen ICT-muutos-suunnitelmaa

Kuva 3. Osa-alueen 3 taustat ja keskeiset tuotokset tiiviisti

4.1.2022

Sote-rakenneuudistus: osa-alue 4

Lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskus –pilottihanke

TAUSTATIEDOT

OA4: Yhteistyötasoinen tai muu maakuntien yhteinen kehittämisen (OT-pilottihanke)
AIKATAULU: 1.8.2020–31.12.2021
VASTUUTAHO: PSSHP/ KYSin Lasten ja nuorten osaamiskeskus, Ilona Luoma
PROJEKTIT: 3 osaprojektia
LISÄTIETOA: OA4 loppuraportti

TOTEUTUS:

- Itä- ja Keski-Suomen yhteistyöalueen sote-organisaatiot
- Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (ISO)
- Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (KOSKE)
- Yliopistot ja VIP/VAATU-verkosto.
- Järjestöt (esim. ETKL ja Viola ry),
- Hankkeet (esim. LUMO, BARNAHUS, Tulevaisuuden sotekeskus)
- Yhteistyö muiden OT-pilottien kanssa

MITÄ TEIMME?

- **Tunnistimme** lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskuksen (OT-keskus) asiakasryhmät, ilmiöt ja osaamisen sekä tutkimus- ja kehittämistarpeet
- **Selkeytimme** OT-keskuksen rakennetta ja konkretisoimme asiantuntijaverkostojen tehtäviä ja toimintaa
- **Pilotoimme** onnistuneesti kaksi vaativien OT-keskusten konsultaatioiden mallia:
  - Lakisäateisen lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän konsultaatiomallin
  - Toiminnallisesti integroidun vaativan lastensuojeluyksikön konsultaatiomallin

MITÄ OPIMME?

- Kompleksisten tilanteiden ratkaisussa tarvitaan **joustavuutta, rohkeutta ja kykyä katsoa eri näkökulmista monialaisesti.**
- Hankkeen toteutus vaati **henkilökohtaisia yhteyksiä ja valmistelua**, sekä aikaa, aikataulutusta ja työpanosta.
- **Apua on tarjolla** vaikeisiin tilanteisiin ja sitä voi saada myös oman alan tai yksikön ulkopuolelta – myös etänä!

MITÄ SEURAAVAKSI?

Työ jatkuu osana hyvinvointialueiden ja yhteistyöalueen valmistelua ja jatkossa:

- **Määritellään** OT-keskuksen **asiakkuuksien kriteerit ja mitä asiantuntemusta kulloinkin tarvitaan**
- **Kehitetään OT-keskuksen palveluohjausta** ja yhteydenottokanavia
- **Kehitetään** jatkuvaa **monialaista yhteistyötä** edistävää vuoropuhelua
- **Johdetaan OT-kehittämistyötä** yhteistyöalueella

Kuva 4. Osa-alueen 4 taustat ja keskeiset tuotokset tiiviisti

4.1.2022

4 Keskeiset hyödyt

SOTE-rakenneuudistuksen tehtävä oli mahdollistaa ja esivalmistella sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä vastuun siirto kunnilta hyvinvointialueelle sekä käynnistää maakunnallinen kehitystyö palveluiden asiakaslähtöisyyden, yhdenvertaisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi sekä palveluiden toteuttamiseksi taloudellisesti kestäväällä tavalla koko maakunnan alueella. Tähän kuuluu tarvittavien maakunnallisten rakenteiden ja johtamismallien esivalmistelu. Tulevilla hyvinvointialueilla sote-palvelut ja pelastustoimi siirtyy yhden rahoituksen ja yhden johdon alaisuuteen, mahdollistaen sote-uudistukselle asetettujen kansallisten tavoitteiden toteutumisen.

Asiakaslähtöisten, yhdenvertaisten ja vaikuttavien palveluiden lähtökohtana on johtamisen ja toimintamallien kehittäminen sekä näitä tukevien työkalujen tuominen osaksi organisaation toimintaa. Valmisteltavat tietojohdamisen kyvykkyydet mahdollistavat asiakkaiden palvelutarpeen paremman ymmärtämisen maakunnan alueella, toiminnan vaikuttavuuden seuraamisen ja jatkuvan kehittämisen. Näiden toteuttamiseksi on valmisteltu toimenpiteet mm. johtamisen kehittämiseksi, järjestäjän tietojohdamisen mahdollistamiseksi ja digitaalisten henkilöön ja paikkaan sitomattomien palveluiden käytön laajentamiseksi koko maakunnan alueella. Digitalisaation hyödyntäminen on keskeinen osa maakunnan palveluiden kehitystä. Määritellyissä toimenpiteissä hyödynnetään kansallisia hankkeita ja hyväksi todettuja toimintamalleja.

POSOTE20 -hankkeen SOTE-rakenneuudistus on jaettu 4 osa-alueeseen, kuvissa 1-4 on kuvattu keskeisiä hyötyjä osa-alueittain. Jokaisen osa-alueen hyödyt ovat kuvattu tarkemmin osa-alue kohtaisissa loppuraporteissa (liitteet 1-4).

5 Riippuvuudet

POSOTE20 -hankkeen SOTE-rakenneuudistus ja sen osa-alueet vapaaehtoinen valmistelu ja erityisesti tietojohdaminen, digitalisaatio ja OT-keskus integroituvat tiiviiksi osaksi Tulevaisuuden sotekeskushankkeen toimenpiteitä. Tulevaisuuden sotekeskushanketta ja SOTE-rakenneuudistusta johdetaan yhtenä POSOTE20 -hankkeena. Osa-alue kohtaiset riippuvuudet ovat tarkemmin kuvattu osa-aluekohtaisissa loppuraporteissa (liitteet 1-4).

4.1.2022

6 Kiitokset

POSOTE20 -hanketiimi kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä hankerahoituksesta sekä hyvästä ja tiiviistä yhteistyöstä läpi hankkeen. Lisäksi kiitämme POSOTE20 seurantaryhmää ja sen puheenjohtajaa Seppo Kääriäistä sekä POSOTE20 ohjausryhmää ja sen puheenjohtajia Leila Pekkasta ja Pekka Puustista tuesta hankkeen onnistuneelle toteuttamiselle. Lisäksi haluamme kiittää Maakuntahallituksen puheenjohtajia Seppo Kääriäistä ja Antti Kivelää sekä maakuntajohtaja Marko Korhosta hankkeelle antamastaan tuesta. Kiitokset myös POSOTE20 Vapaaehtoisen valmistelun johtoryhmälle ja sen puheenjohtajille Risto Miettuselle ja Jari Saariselle.

Lisäksi kiitämme kaikkien osa-alueiden vastuullisia johtajia Juuso Tammista, Eija Peltosta, Eija Jestolaa, Pirjo Nikkistä ja Ilona Luomaa **sekä erityisesti niitä satoja hankkeeseen osallistuneita asiantuntijoita ympäri Pohjois-Savoa.**

4.1.2022

Liitteet:

LOPPURAPORTTI: OSA-ALUE 1: Vapaaehtoinen alueellinen valmistelu ja hankekoordinaatio

LOPPURAPORTTI: OSA-ALUE 2: Johtamisen ja ohjauksen kehittäminen

LOPPURAPORTTI: OSA-ALUE 3: Toimintatapojen ja -prosessien uudistaminen ja yhtenäistäminen digitaalisten välineiden avulla

LOPPURAPORTTI: OSA-ALUE 4: Yhteistyötasoinen tai muu maakuntien yhteinen kehittäminen